ואתי מלוה ופריק. מן ההקדש בדבר מועט כדי שלא יאמרו הקדש יוצא בלא פדיון ונובה חובו כדתנן בערכין בפרק שור היתומים הקדש בתמורת מנה והיה חובו מאה מנה מוסיף מלוה זה על הלוואתו דינר ופודה את הנכסים הללו מיד הקדש בדינר זה וגוטלן בחובו ודינר דיהיב מפרש טעמא תורה אור

ערכין כג: התם שלא יאמרו "הקדש יוצא בלא פדיון" ואף על גב דאמר רבא (כתובות דף נא:) הקדש חמץ ושיחרור מפקיעין מידי שיעבוד דוקא קדושת הגוף קאמר רבא כגון קונמות או בהמה לקרבן או בגד שפירסו על המת כי ההיא דיבמות (דף סו:) גבי איטלא דמיטלא דפירסוה יתמי ממיתא דהוה משתעבד לכתובת האשה דאמר רבא קגייל מיתא אבל קדושת דמים לא אמרינן: **כי פליגי דאקדיש מלוה.** בתוך הזמן את הקרקע המשועבד לו ולא הקדיש את החוב אלא הקרקע והשתא כשהגיע הזמן ולא פרעו זה והוא בא לגבותה מן הלוה חוזר בו מן ההקדש: **כיון דאילו פוס ליה זוזי.** לגוה ביום הזמן הוה מסלק ליה למלוה מן הקרקע בזוזי אישתכח שלא היה הקרקע קנוי לו עדיין אלא עכשיו כשהוא גובה אותה בחובו היא נקנית לו: **באחריות.** שמא יטלנה בעל חוב דראובן משמעון בשביל חוב שמשעבדה לו ראובן שיטלם לו ראובן זה מעותיו לשמעון ולא היו לו נכסים קדושין פו. עוד על דבר אחריות זה: **וזקפן עליו במלוה.** שלא היו מעות לשמעון ופסק על שדה זו וכתב לראובן שטר מדנן עליהן ושיעבד נכסיו לו עליהן: **ומת ראובן.** המוכר ובא בעל חובו וטורפה משמעון ועדיין לא נתן שמעון המעות לראובן ולא ליתומיו ופייסיה שמעון לבעל חוב דראובן בתוך המעות: **דינא פוס.** אע"ג דאבוהון קבל עליה אחריות מכירה זו אפילו הכי יכולין בני ראובן לבא על שמעון ולומר "אנן מטלטלי שבק אבון גבך-לא היית חייב עליו אלא מעות ולא היה לך ליתנן לבעל חוב ולא לעכבן בשביל אחריות מכירתך" דמטלטלי דיתמי לא שיעבדום חכמים לבעל חוב דקרקע של יתומים הוא דאמרינן בעל חוב גובה אותה בחובה אביהן משום דמחייס אל שיעבודא עליהן אבל על מעות שלא היו בעין לא חייל שיעבודו מחיים עליהן וכשהן בעין אין כאן לוה ולבעלי המעות דהיינו יתומים לא הלוה זה כלום: ואמר רבא גרסינן: **אי איקא.** זה שמעון יטענו ויאמר להם אין לי מעות לפרוע לכם אלא קרקע יש לי ונותנה להם אותם מהם בשביל אחריות מכירה שקבל אביהן עליו דהשתא כי אגבי להו הא אדעת אילגאי מילתא דלאו מטלטלי הוא דשביק גביה אלא קרקע: **בעל חוב.** אחר של אביהן חוזר וגובה אותה מהן אלמא אמרינן הטוטל קרקע בחובו מאותה שעה שנתן לו המעות נקנית לו: **אלא"ב.** אמרינן איגלאי מילתא למפרע שהיתה קנויה לאביהן קרקע זה שגבו בחוב לאביהן משום הכי בע"מ אחר של אביהן חוזר וגובה אותה מהן דכמאן דגבי לה מחיים דאבוהון דמי: **אלא אי אמרת.** כל הגובה קרקע בחובו אינה קנויה לו אלא מגבייה ואילך אמאי בעל חוב אחר חוזר וגובה אותה מהן לא יהא דבר זה אלא כמי שקנו יתומים קרקע במעות שלהן מי הוה משתעבדא לבעל חוב: **שאני מסס דאמר להו כי היכי דמשתעבדנא לאבוכון משתעבדנא נמי לבעל חוב דאבוכון מדרבי נתן.** לעולם מאלן ולהבא הוא גובה ומאי דאמר רב נחמן בעל חוב גובה אותה מהן משום דאמר להן בעל חוב ליתומים מכח מי באתם וגביתם קרקע זו מכח שיעבוד של אביכן וכי היכי דמשתעבדא לאבוכון קרקע זו של לוה שלוה מאביכם משתעבדא נמי לדידי שהיתה מלוה של אביכן והמחויב לו כלום משועבד לי מדרבי נתן הלכך קדם שיעבודי עליה אפי' אלא לוה שהיתה ברשותו ושמעון נמי אמר להו לבני ראובן "כי היכי דהוי נכסיי משועבדין לאביכם בשביל חובו היו משועבדין גם לעלמי מכח אביכן שהיה לוה אלא מחמת אחריות המכירה מדר' נתן דמה לי אני מה לי אחר הלכך אע"פ שלא היתה קנויה לאביכם מחיים של שיעבודי עליה [דף קי.] אלא עלמי": **לאשר אשם לו.** לאשר הלוהו לו לא לאמר אלא לאשר אשם לו לאשר הקרן שלו בבבא קמא *אמרינן אשם זה קרן: **תנן נכרי שפלוש כו'.** קס"ד השתא בשלא מסרו לו אלא שיעבדו לו כשאר לוויש שאם לא אתן לך עד יום פלוני בא לביתי וגבה ממנן זה: **כשהרשינו אלו.** בביתו של נכרי נתנו קס"ד השתא דטעמא משום דהוה ליה תורת משכון ובעל חוב קונה משכון: **ישראל שפלוש אם הנכרי על חמנו.** קודם הפסח לאחר הפסח אינו עובר אם נהנה ממנו: **מאי נאו.** בשלא הרשינו ובהא קמיפלגי דת"ק סבר מכאן ולהבא הוא גובה כו': **אימא סיפא דברי הכל עובר.** ואי טעמא משום להבא ולמפרע הוא איפכא הוה לן לאפוקי פלוגתייהו בהא ולא לאשויי דטעייהו דלמאן דאמר לעיל בריש עובר אלמא למפרע הוא גובה הכא הוה ליה למימר אינו עובר משום דבשעת הלוואה קס ליה ברשות נכרי ולמאן דאמר התם כו': אלא

באחריות. אלא באחריות פשיטא דיתן ליורשיו אפילו לא זקפן עליו במלוה אבל באחריות קמ"ל דה"א יעכבם לעצמו דה"ל כתופס מחייס קמ"ל דלא חשיב ליה כתופס מחייס כיון דזקפן עליו במלוה: **ופייסיה** בזוזי. רבותא נקט אף על פי שנתן מעות לא מצי למימר המעות שנתחייבתי לאביכם נתתי לו:

משתעבדנא לב"ח דאבוכון מדרבי נתן. ול"ת גבי מטלטלים נמי נימא הכי ונראה לר"י דדוקא גבי קרקע שייך למימר הכי דבא שיעבוד היא דכשהקרקע זו משועבדת לראובן תשכיון ליה כאילו היא בידו דהא אם מכרה או משכנה חוזר לראובן וגובה אותה ולכך משועבדת נמי לבע"ח אבל מטלטלים אין להתשכיב כאילו סם ביד ראובן כיון שאילו מכרם או משכנם אין גובה מהן ומכאן יש להוכיח דהלכה כרבי נתן דהא רבא קאי כוותיה בשמעתין: אלא

מוסיף עוד דינר ופודה את הנכסים האלו כי פליגי דזבין מלוה וקדיש מלוה **אבי** אמר למפרע הוא גובה כיון דמטא זמניה ולא פרעיה איגלאי מילתא למפרע דמעיקרא ברשותיה הוה קאי ושפיר אקדיש ושפיר זבין **ורבא** אמר **מכאן ולהבא הוא גובה** כיון דאילו הוו ליה זוזי הוה מסליק להו בזוזי אישתכח דהשתא קא קני, ומי אמר רבא הכי *והאמר רמי בר חמא *ראובן שמכר שדה לשמעון באחריות וזקפן עליו במלוה ומת ראובן ואתא בעל חוב דראובן וטרפיה ליה משמעון ואתא שמעון ופייסיה בזוזי דינא הוא דאתו בני ראובן ואמרי ליה לשמעון "אנן מטלטלי שבק אבון גבך ומטלטלי דיתמי לבעל חוב לא משתעבדי" ואמר **רבא** אי פיקח שמעון מגבי להו ארעא והדר גבי לה מינייהו *דאמר רב נחמן "יתומים שגבו קרקע בחובת אביהם בעל חוב חוזר וגובה אותה מהן" **אי אמרת בשלמא** למפרע הוא גובה אמטו להכי חוזר וגובה אותה מהן דכמאן דגבו מחיים דאבוהון דמי **אלא אי אמרת מכאן ולהבא הוא** גובה אמאי חוזר וגובה אותה מהן הא הוי כמאן דזבין יתמי נכסי דמי ואילו קני יתמי נכסי מי קא משתעבדי—לבעל חוב? שאני התם דאמר להן "כי היכי דמשתעבדנא ליה לאבוכון משתעבדנא נמי לבעל חוב דאבוכון" מדר' נתן *דתניא **רבי נתן אומר** ימנין לנושה בחבירו מנה וחבירו בחבירו שמוציאין מזה ונותנין לזה ת"ל "ונתן לאשר אשם לו" ותנן **נכרי שהלוה את ישראל על המצו, אחר הפסח מותר בהנאה אי אמרת בשלמא** למפרע הוא גובה אמטו להכי מותר בהנאה **אלא אי אמרת** מכאן ולהבא הוא גובה אמאי מותר בהנאה ברשותא דישראל הוה קאי? הכא במאי עסקינן כשהרחינו אצלו, לימא כתנאי **ישראל שהלוה לנכרי על המצו, לאחר הפסח אינו עובר, משום רבי מאיר אמרו עובר** מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר למפרע הוא גובה ומר סבר מכאן ולהבא הוא גובה? ותסברא אימא סיפא **אבל נכרי שהלוה לישראל על המצו, לאחר הפסח דברי הכל עובר** והא איפכא מיבעי ליה למאן דאמר התם אינו עובר הכא עובר **למאן דאמר** התם עובר הכא אינו עובר אלא

מעות ולא היה לך ליתנן לבעל חוב ולא לעכבן בשביל אחריות מכירתך" דמטלטלי דיתמי לא שיעבדום חכמים לבעל חוב דקרקע של יתומים הוא דאמרינן בעל חוב גובה אותה בחובה אביהן משום דמחייס אל שיעבודא עליהן אבל על מעות שלא היו בעין לא חייל שיעבודו מחיים עליהן וכשהן בעין אין כאן לוה ולבעלי המעות דהיינו יתומים לא הלוה זה כלום: ואמר רבא גרסינן: **אי איקא.** זה שמעון יטענו ויאמר להם אין לי מעות לפרוע לכם אלא קרקע יש לי ונותנה להם אותם מהם בשביל אחריות מכירה שקבל אביהן עליו דהשתא כי אגבי להו הא אדעת אילגאי מילתא דלאו מטלטלי הוא דשביק גביה אלא קרקע: **בעל חוב.** אחר של אביהן חוזר וגובה אותה מהן אלמא אמרינן הטוטל קרקע בחובו מאותה שעה שנתן לו המעות נקנית לו: **אלא"ב.** אמרינן איגלאי מילתא למפרע שהיתה קנויה לאביהן קרקע זה שגבו בחוב לאביהן משום הכי בע"מ אחר של אביהן חוזר וגובה אותה מהן דכמאן דגבי לה מחיים דאבוהון דמי: **אלא אי אמרת.** כל הגובה קרקע בחובו אינה קנויה לו אלא מגבייה ואילך אמאי בעל חוב אחר חוזר וגובה אותה מהן לא יהא דבר זה אלא כמי שקנו יתומים קרקע במעות שלהן מי הוה משתעבדא לבעל חוב: **שאני מסס דאמר להו כי היכי דמשתעבדנא לאבוכון משתעבדנא נמי לבעל חוב דאבוכון מדרבי נתן.** לעולם מאלן ולהבא הוא גובה ומאי דאמר רב נחמן בעל חוב גובה אותה מהן משום דאמר להן בעל חוב ליתומים מכח מי באתם וגביתם קרקע זו מכח שיעבוד של אביכן וכי היכי דמשתעבדא לאבוכון קרקע זו של לוה שלוה מאביכם משתעבדא נמי לדידי שהיתה מלוה של אביכן והמחויב לו כלום משועבד לי מדרבי נתן הלכך קדם שיעבודי עליה אפי' אלא לוה שהיתה ברשותו ושמעון נמי אמר להו לבני ראובן "כי היכי דהוי נכסיי משועבדין לאביכם בשביל חובו היו משועבדין גם לעלמי מכח אביכן שהיה לוה אלא מחמת אחריות המכירה מדר' נתן דמה לי אני מה לי אחר הלכך אע"פ שלא היתה קנויה לאביכם מחיים של שיעבודי עליה [דף קי.] אלא עלמי": **לאשר אשם לו.** לאשר הלוהו לו לא לאמר אלא לאשר אשם לו לאשר הקרן שלו בבבא קמא *אמרינן אשם זה קרן: **תנן נכרי שפלוש כו'.** קס"ד השתא בשלא מסרו לו אלא שיעבדו לו כשאר לוויש שאם לא אתן לך עד יום פלוני בא לביתי וגבה ממנן זה: **כשהרשינו אלו.** בביתו של נכרי נתנו קס"ד השתא דטעמא משום דהוה ליה תורת משכון ובעל חוב קונה משכון: **ישראל שפלוש אם הנכרי על חמנו.** קודם הפסח לאחר הפסח אינו עובר אם נהנה ממנו: **מאי נאו.** בשלא הרשינו ובהא קמיפלגי דת"ק סבר מכאן ולהבא הוא גובה כו': **אימא סיפא דברי הכל עובר.** ואי טעמא משום להבא ולמפרע הוא איפכא הוה לן לאפוקי פלוגתייהו בהא ולא לאשויי דטעייהו דלמאן דאמר לעיל בריש עובר אלמא למפרע הוא גובה הכא הוה ליה למימר אינו עובר משום דבשעת הלוואה קס ליה ברשות נכרי ולמאן דאמר התם כו': אלא

פא א מיי' פ"ז מהלכות ערכין הלכה טו: **פב ב** מיי' פי"ח מהל' מלוה הלכה י סמג עשין לד: **פג ג** מיי' שם הלכה ט וסמג שם עוש"ע ח"מ סי' קז סעיף ח: **פד ד** מיי' פ"כ שם הלכה ו סמג עשין נג עוש"ע ח"מ סי' פו סעיף ח:

רבינו חננאל

אקדיש לוה אתי מלוה ופריק להגהה נכסי דתנן בערכין פ"ג מוסיף עוד דינר ופודה את הנכסים האלו ומקשי' ומי אמר רבא הכי והאמרי' ראובן שמכר שדה לשמעון באחריות וזקפן עליו במלוה ומת ראובן ואתי בעל חוב דראובן ומשמעון ופייסיה שמעון בזוזי דינא הוא דליסרו בני ראובן אנן מטלטלי שבק אבון גבך כלומר האי מלוה דאית לאבוכון גבך ממטלטלי הוא ומטלטלי לבעל חוב לא משתעבדי אמר רבא ואי שמעון מקח הוא מגבי להו ליתמי קרקע בחובייהו והדר שמעון תבע להו באחריות דקבל עליה אבוהון ופרע ליה להאי ארעא מדרב נחמן דאמר יתומים שגבו קרקע בחובות אביהם בעל חוב חוזר וגובה מהן אי אמרת בשלמא רבא סבר למפרע הוא גובה שפיר דאמרינן מחיי אבוהון הות קניא הא ארעא דגבו להו בניה אלא אי אמרת מכאן ולהבא הוא גובה וכאלו בני יתמי האידנ' ארעא [ומי] משתעבדא לבעל [חוב] דאבוהון ושני' הכא טעמא אחרינא היא דאמר להו שמעון ליתמי דראובן בההיא שעתא דזקפי עלי אבוכון מלוה כי היכי דאשתעבדי לאבוכון הכי אשתעבדי לבעל חוב דיליה כדר' נתן דתני סנין שמוציאין מן הלוה של ראובן ונותנין למלוה של ראובן שנאמר ונתן לאשר אשם לו ואקשי' לרבא ממתני' דקתני נכרי שהלוה את ישראל על המצו כו' אי אמרת למפרע הוא גובה היינו דמותר בהנאה דאמרי' מההיא שעתא דיוקא ישראל מנכרי על המצו [לאו] ברשו' ישראל קאי וחמץ של נכרי קיימא ביה לפיכך שרי אלא אי אמרת מכאן ולהבא וכו' ושני' בשהרהינו אצל הנכרי: **ניסא** כתנאי ישראל שהלוה את נכרי על המצו וקבע לו זמן לפרעו אחר הפסח אינו עובר עליו משום ר' מאיר אמרו עובר מאי לאו בהא קא מיפלגי וכו' ושמשוה

פטתלות דנ"ם באבר ראובן נגד לאמעון באחריות

1- ראובן מוכר לשמעון באחריות

2- נקסן עליו במלוה (ראובן = מלוה, שמעון = לוה)

3- מת ראובן

4- בא בעל חוב דראובן ונטל משמעון

5- שמעון משלם כספים לבעל חוב (ונקבל הקרקע בחזקה)

6- בא בני ראובן לשמעון ושמעון בטענה שחייב להם כספים (מלוה 2)

והקשה שלא יכול לפטור את עצמו בכך שמלם נגד לבעל חוב ראובים

7- אחר כבא: אי פקח שמעון - בוא שלם חובו ליתומים הקרקע ויחזור ויגבה מדם מעות באחריות שבוא קבל מאבוהם